

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 5932

Tarih : 13.06.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İş Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz. 13/06/2024

Sezai TEMELLİ

Muş Milletvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi

Grup Başkanvekili

Gülüstan KILIÇ KOÇYİĞİT

Kars Milletvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi

Grup Başkanvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 24-6-2024	Esas No: 2/2226

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
13 Haziran 2024
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
13 Haziran 2024
No: 1444632

GEREKÇE

Türkiye ekonomisi yıllardır uygulanan yanlış politikalar ve sermaye yanlısı ekonomi politik anlayış nedeniyle enflasyon, işsizlik, bireysel borçluluk, gelir dağılımı ve vergi adaletsizliği gibi kronik sorunlar içerisinde debelenip durmaktadır. Türkiye ekonomisindeki çürüme hali, emekçi halklarımızı büyük bir yoksulluğa ve açlığa mahkûm etmiştir. Emegiyle geçinen milyonlarca yurttaş için hayat çok daha zorlu bir hale gelmiştir.

Ekonomik sorunların kronik bir hal aldığı, enflasyonun ve hayat pahalılığının kontrol edilmez noktaya geldiği, emeğin milli gelirden aldığı payın her geçen yıl daha da düştüğü günümüz Türkiye'sinde emekçilerin her geçen gün daha da yoksullaşmasına sebep olmaktadır. İğneden ipliğe gelen süreklileşmiş zamlar nedeniyle yapılan ücret artışları anlamını yitirmektedir.

Resmi rakamlara göre 85 milyonu aşkın bir nüfusa sahip olduğu ifade edilen Türkiye'de nüfusun önemli bir çoğunluğu geçimini asgari ücretle sağlamaktadır. 2002'de asgari ücret altında ücret alanların oranı yaklaşık yüzde 25 iken 2024'te bu oran yüzde 50'ye yaklaşmış durumdadır

Milyonlarca işçi asgari geçim için yetersiz olan asgari ücretle geçinmeye çalışırken işçilerin bir bölümü de yasal asgari ücrete dahi erişememektedir. Asgari ücret ve altında çalışanların oranı tekstil, giyim, deri, mobilya imalatı, gıda, inşaat ve turizm sektörlerinde daha yüksek düzeyde seyretmektedir. Asgari ücret tablosu özel sektörde daha da kötüleşmektedir. Kayıt dışı çalışan işçilerin ücretleri ise çok daha düşüktür. Asgari ücretin altında, asgari ücret düzeyinde veya asgari ücretin çok az üzerinde ücret alanların toplam çalışanlar içindeki oranı yaklaşık yüzde 55 olarak hesaplanmaktadır. AKP'li yıllarda Türkiye'de asgari ücretle çalışanların oranı yüzde 40 oranında artış göstermiştir.

Türkiye'de başlangıç ücreti olması gereken asgari ücret artık temel ücret haline gelmiştir. Oysa asgari ücret bizzat Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na göre verilebilecek en düşük ücrettir. Yani asgari ücret henüz iş hayatına yeni başlamış, herhangi bir deneyimi olmayan emekçilere verilen başlangıç ücretidir. Dünya genelinde de asgari ücret uygulaması bu temelde hayata geçirilmektedir. Örneğin Hollanda'da asgari ücretle çalışanların oranı yüzde 3, Almanya'da asgari ücretle çalışanların oranı yüzde 6, Hırvatistan'da yüzde 10, AB ortalaması ise yüzde 9 düzeylerindedir. Ayrıca ülkeler arasında en düşük asgari ücret Türkiye'dedir. Türkiye'de çalışan nüfusunun yaklaşık yarısının asgari ücretle çalıştığı hesaba katıldığında Türkiye'de asgari ücret meselesinin sadece asgari ücret alanları değil, bütün ücretli çalışanları ilgilendiren çok önemli bir mesele olduğu ortaya çıkmaktadır. Öte yandan asgari ücret rakamıyla işsizlik maaşı, kıdem tazminatı, GSS primleri, askerlik ve doğum borçlanması, isteğe bağlı sigorta primleri, staj ücretleri, asgari ücretlilerin rapor ücretlerinin de aralarında olduğu birçok kalemde tutarlar değiştiği için asgari ücrette yapılacak zam oranının toplumun büyük bir çoğunluğunu ilgilendirdiği net bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Türk-İş'in Açlık ve Yoksulluk Sınırı araştırmasına göre Mayıs ayında açlık sınırı 18 bin 969 liraya çıkarak 17 bin 2 lira olan asgari ücretin bin 967 lira üzerinde gerçekleşmiştir.

Yoksulluk sınırı ise 61 bin 788 lira olmuştur. Asgari ücretle çalışan milyonlarca emekçi yoksulluk sınırının yaklaşık 4'te 1'i maaşla açlığa mahkûm edilmiştir. Bu da demek oluyor ki Türkiye'de bir "çalışan yoksulluğu" gerçeği vardır. Dahası yapılan araştırmalara göre 2024 yılının Ocak-mayıs dönemini kapsayan 5 ayda asgari ücretli 3 bin 148 lira, en düşük memur 6 bin 292 lira, en düşük memur emeklisi de 2 bin 392 lira kaybetmiştir.

Hayat pahalılığının her geçen gün daha da arttığı ve enflasyonun resmi rakamlara göre yaklaşık yüzde 75, bağımsız araştırmacılara göre ise yüzde 120'lere vardığı bir ortamda asgari ücretle geçinmek imkânsız hale gelmiş, asgari ücretle çalışan milyonların en temel ihtiyaçları dahi karşılaması olanaksız hale gelmiştir. Buna karşılık hem Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı hem de Cumhurbaşkanı asgari ücrete yılda sadece bir kez zam yapılacağını ifade etmişlerdir. Her geçen gün iğneden ipliğe zam gelirken, enflasyon sürekli artarken emeğiyle geçinen yurttaşların enflasyon canavarına yem edilmesi, asgari ücretin yılda sadece bir kere yapılacak zamlarla belirlenmesi asla kabul edilemez.

AKP-MHP iktidarının sermaye yanlısı ekonomi politik tercihleri sebebiyle enflasyon, işsizlik, yoksulluk, borçluluk, geçim sorunu, hayat pahalılığı, sefalet ve açlık sorunu her geçen gün daha da büyümektedir. Neredeyse her gün iğneden ipliğe gelen zamlar nedeniyle yapılan ücret artışları da anlamını yitirmekte, artan hayat pahalılığı yurttaşların alım gücünü gün geçtikçe daha da düşürmektedir. Tüm bu gerekçelerle toplumun önemli bir çoğunluğunun hayatını doğrudan etkilediğinden asgari ücretin insan onuruna yaraşır bir oranda belirlenmeli ve asgari ücret Türkiye'de temel ücret olmaktan çıkarılmalıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Türkiye’de asgari ücret sefalet ücreti düzeyindedir ve temel ihtiyaçları bile karşılamaktan uzak bir tutardadır. Sendikaların yaptığı araştırmaya göre 2024 yılının mayıs ayında açlık sınırı 18 bin 969 TL, yoksulluk sınırı ise 61 bin 788 TL olarak gerçekleşmiştir. İnsanca yaşanacak bir ücret almak en temel insan hakkıdır. Asgari ücret tutarının 2024 yılının temmuz ayında ne kadar olacağı doğrudan ve dolaylı olarak birçok alanı etkilemektedir. Asgari ücret işsizlik ödeneği, emekli maaşları, SGK primleri, GSS primleri, evde bakım ücreti gibi pek çok tutarı belirlediğinden asgari ücret zammı sadece asgari ücretle çalışanları değil çok daha fazla sayıda yurttaşı ilgilendirmektedir. Asgari ücret, işçinin ailesi ile birlikte tüm zorunlu ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde, insan onuruna yaraşır bir düzeyde tespit edilmelidir. Bu Kanun Teklifi’nin yürürlüğe girmesi ile birlikte 2024 yılı Temmuz ayında asgari ücret net 32 bin TL olacaktır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

İŞ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun 39'uncu maddesinin birinci fıkrasına "asgari sınırları" ibaresinden sonra gelmek üzere "İlgili yılın ocak ve temmuz aylarında olmak üzere sendikalar tarafından açıklanan en yüksek yoksulluk sınırının yarısından az olmamak üzere" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.